אֲחֻזָּתָה בְּיוֹבֵלָא אֲרֵי כְּתֵי קָרְוֵי לֵיוָאֵי הִיא אֲחֻזָּתְהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לד וְחַקְלֵי רַדְוָה קַרְוֵיהוֹן לָא יִזְדַּבָּן אֲרֵי אֲחֻזָּתָא עָלְם הוּא לְהוֹן: לה וַאֲרֵי יִתְמְסְכַּן אָחוּךְ וּתְמוּט יָדֵהּ עִמָּךְ וְתִתְקַף בַּהּ דַּיָּר וְתוֹתָב וְיֵחֵי עִמָּךְ: לו לָא תִסַּב מִנַּהּ

אַחֻזָּתוֹ בַּיּוֹבֵל כִּי בָּתֵּי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לד וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: ס לה וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב וָחָי עִמָּךְ: לו אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ

תולדות אהרן

כי בתי ערי הלוים שם. (לד) ושדה מגרש עריהם שם כי אחזת עולם שם כה. לה. (לה) וכי ימוך אחיך... עמך קיימשין כ. בבא מציעא עא. ערכין ל. (לו) אל תקח מאתו נשך ותרבית קידושין כ. בבא קמא קיב.

בעל הטורים

(לד) ושדה. ב׳ בְּמַסּוֹרָה: וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר, וְאִידָךְ וּשְׂדֵי תְרוּמָה (לא יִשָּׁנֶה). הֵיכִי דְּאָמְרִינָן בְּעֵרָכִין "וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר", פְּרוּשׁ, לֹא יִשָּׁנֶה; וּכְמוֹ־כֵן שְׂדֵי תְרוּמוֹת לֹא יִשָּׁנֶה. כְּדִכְתִיב "אַל טַל וְאַל מָטָר": (לה) וָחַי עִמָּךְ. וּסְמִיךְ לַה אַל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית — רַמָּז, שֶׁכָּל

רש"י

גְּאֻלַּת ח עוֹלָם: וְיָצָא מִמְּכֹר בַּיִת. כְּרֵי זוֹ מְעֻנָּה ג׳ לְחָרֶת. וְאִם לֹא גְּאֻלָּה יוֹצֵאת בַּיּוֹבֵל, וְאִינוֹ נִגְאָל עוֹד" (וקמן כז, כ), לָבֵן בֶּן לֵוִי גּוֹאֵל לְסוֹף שָׁנָה כְּבַיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל: כִּי בָּתֵּי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם. לֹא הָיוּ לָהֶם נַחֲלַת שָׂדוֹת וּכְרָמִים, אֶלָּא עָרִים לְשֶׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם, לְפִיכָךְ הֵם לָהֶם בִּמְקוֹם שָׂדוֹת, וְיֵשׁ לָהֶם נַחֲלָה כְּשָׂדוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא הִפְקֵעַ נַחֲלָתָם מֵהֶם: (לד) וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר. מֵכֶר גִּזְבָּר, שֶׁהֵם הִקְדִּישׁ בֶּן לֵוִי אֶת שָׂדֵהוּ וְלֹא גְּאָלָהּ, וּמְכָרָהּ גִּזְבָּר, הֵיאַךְ יוֹצֵאת לַכֹּהֲנִים בַּיּוֹבֵל

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל: "וְאִם מָכֹר יִמְכֹּר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד" (וקמן כז, כ), לָבֵן בֶּן לֵוִי גּוֹאֵל לְסוֹף שָׁנָה: (לה) וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ. אַל תְּאַחֲכוּ שֶׁיָּרֵד וְיִפֹּל וְיִכָּנֵס קָשֶׁה לַהֲקִימוֹ, אֶלָּא חַזְּקוּהוּ מִשָּׁעַת מוֹעֵדָה בְּיָד. לְמָה זֶה דּוֹמֶה? לְמַשָּׂאוֹ שֶׁעַל בְּהֵמוֹר, עוֹדֶנּוּ עַל הַהֲמוֹר - אַתָּה תּוֹפֵס בּוֹ וּמַעֲמִידוֹ, נָפַל לְאַרְצָהּ - אֵינוֹ מַעֲמִידוֹ אוֹתוֹ: גֵּר וְתוֹשָׁב. אֲפִלּוּ אִם הוּא גֵּר אוֹ תּוֹשָׁב. וְאֶחָזוּהוּ תּוֹשָׁב? כָּל שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה וְאוֹכֵל

א

פעם אחת שבת הרב הקדוש ר׳ אורי מסטרילסק ז״ל, הנקרא בשם ה„שרף״, אצל גיסו הרב הקדוש ר׳ מנחם מנדיל מקוסוב ז״ל. נתוועדו לאותה שבת בקוסוב הרבה אנשים מכל ערי הסביבה. בין הבאים היה יהודי אחד בשם ר׳ משה ממקורבי הרב מקוסוב, שהיה חוכר בכפר אחד, והיה עשיר גדול ובעל־צדקה וגמ״ח, ופתאום נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, ולא היה לו גם לשלם להאדון את תשלומי דמי החכירה שהוא חייב לו, והאדון איים עליו שישים אותו במאסר ויענישו גם בכמה עונשין אחרים. אחרי השבת נכנס האיש לרבו מקוסוב, וגילה לפניו את מצבו הרע. שלח אותו הרב מקוסוב שילך לגיסו הרב מסטרילסק לשפוך גם לפניו את נפשו. בא האיש אל „השרף״, וסח גם לו את דאגתו. השיב לו „השרף״:

— משרתתך אני בצערך, והנני ללכת למקוה עבורך, וזכות המקוה תגן עליך.

בא האיש בחזרה להרב מקוסוב, וסיפר לו שכך וכך השיב לו הרב מסטרילסק. אמר לו הרב מקוסוב:

— לך שנית לגיסי הרב, ואמור לו כי במקוה לא תשלם את התחובות לנוגשיך.

הלך האיש ומסר את דברי הרב מקוסוב לגיסו „השרף״. אמר לו הסטרילסקי:

— בני! אמסור לך גם זכות מצות תפילין שאניח היום, שהיא זכות גדולה יותר.

חזר האיש להקוסובי וסיפר לו הדברים. אמר לו הרב:

— תלך עוד פעם לגיסי, ותאמר לו בשמי, כי גם בתפילין לא תפצח את הנושים שלך.

קיים האיש מצות רבו, בא בפעם שלישית להסטרילסקי, ומסר לו דברי הקוסיבי. אמר לו הסטרילסקי:

— עוד זכות אחת אמסור לך: זכות התפילה שאתפלל היום, ומעתה — בכל שלוש זכיות הללו תיוושע אי״ה.

כאשר בא האיש שוב להרב מקוסוב, אמר לו הרב:

— תלך ותאמר לגיסי, כי בכל אלה לא תשלם אפילו חוב אחד.

כששמע הרב מסטרילסק גם זאת, הלך בעצמו לגיסו לשמוע ממנו מה שאלתו ומה בקשתו. אמר לו הרב מקוסוב:

— שאלתי ובקשתי, ששנינו ניסע לשבועות אחדים בין אנ״ש לקבץ את סכום המעות הנחוץ להאיש, בשביל לקיים מצות „והחזקת בו״.

ולא זזו משם עד שנסעו לכמה מקומות, זה בכה וזה בכה, וקיבצו את כל הסכום הדרוש, ומסרו להאיש. הלה שילם בכסף את כל חובותיו, וגם את החוב לאדון הכפר, ובמשך זמן קצר עזר לו השי״ת ונעשה שוב עשיר גדול כמקודם והתנהג במידות טובות, ועשה צדקה וחסד עם הבריות.

ג

אשה אחת עניה ובת־טובים באה פעם להרב הקדוש ר׳ חיים מצנז ז״ל והתאוננה לפניו, שעדיין אין לה לצרכי שבת. שאל אותה הרב:

— הלא יש לך עסק של מכירת תפוחים?

השיבה לו האשה, כי אומרים על התפוחים שלה שאינם טובים, ועל־כן לא מכרה עוד כלום.

נזדרז ר׳ חיים והלך מיד אל שולחן התפוחים של האשה, עמד על־יד השולחן והכריז:

— יהודים, תפוחים טובים! מי רוצה לקנות תפוחים טובים?

תיכף נתאספו אנשים רבים לקנות התפוחים שהרב מוכר, ולא דקדקו בתשלומי־המחיר, ושילמו יותר ממחירם הקצוב, עד שבשעה מועטת נמכרו כל התפוחים בכפלי־כפלים ממחירם.

הלך הרב לדרכו, ואמר לאשה:

— ראי נא: תפוחיך טובים הם, אלא שבני־העיר לא ידעו זאת.